

Konkurences padome

Prevencija – kādi rīki ir pasūtītāja rīcībā?

2022. gada 28. aprīlis

”

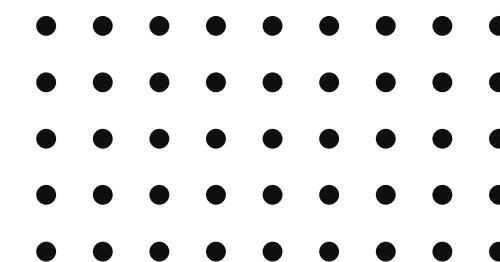
×

Ieva Šmite

Konkurences padomes

Aizliegtu vienošanas departamenta direktore

Galvenās prioritātes

Smagāko konkurences
tiesību pārkāpumu
atklāšana

Konkurences kultūras
veicināšana - KNAB, CFLA,
IUB, ENAP, **pasūtītāji** u.c.

Iepirkumu kartēji ir starp
Latvijas konkurences
vides būtiskākajām
problēmām

KP aktīvi izglīto
pasūtītājus atpazīt
pārkāpuma sastāva
pazīmes

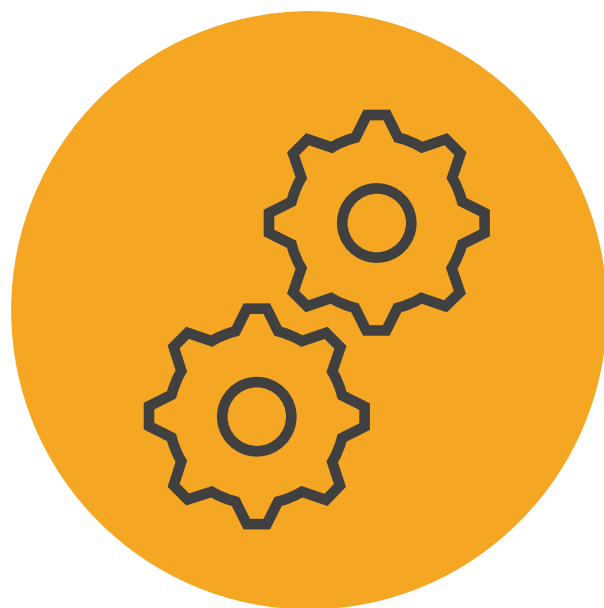

Uzņēmumu izglītošana

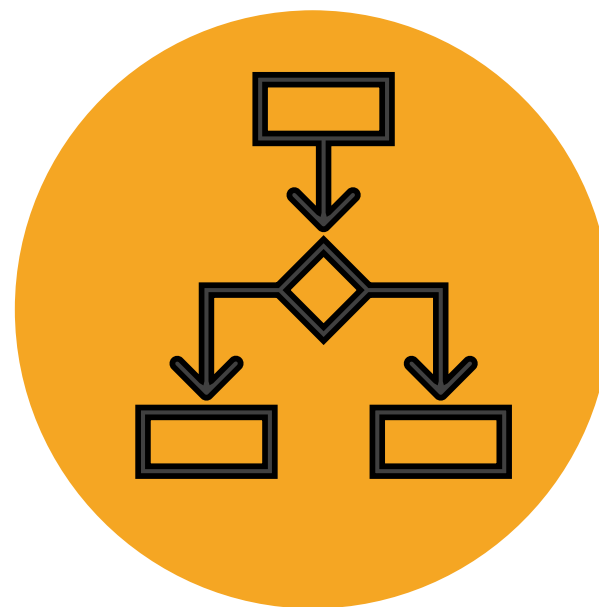
Galvenie aspekti karteļu riska mazināšanai

jeb preventīvās darbības, ko iespējams veicināt pasūtītāja rīcībā:

Pasūtītāja izpratne
konkurences tiesībām

KP lēmumi,
skaidrojumi, vadlīnijas

Pašnovērtējuma rīki

Pasūtītāja zināšanas

KP izglīto!

2021. gadā kopumā veikti:

16 dažāda veida
izglītošanas
pasākumi

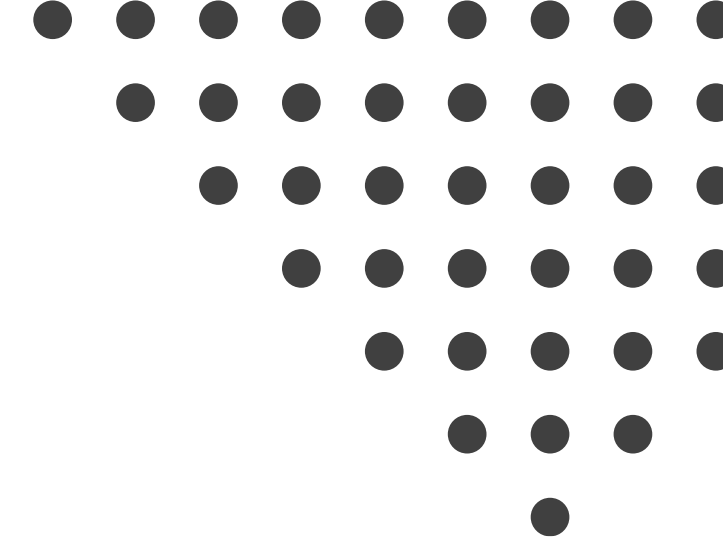
- **pasūtītājiem**
- uzņēmējiem
- studentiem
- starpinstitūciju sadarbības partneriem

Īpaši pievērsta uzmanība
sadarbības veicināšanai un
stiprināšanai

- ENAP
- KNAB
- IUB
- VID
- EPPO

Izglītošanas pasākumi

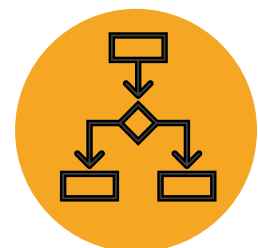
Pasūtītāji tiek izglītoti par to:

Kas ir kartelis?

Kā atpazīt pirmšķietamas
karteļa pazīmes iepirkumā?

Pasūtītājs karteļa dalībnieks?
Kādas ir sankcijas?

Pašnovērtējuma rīkiem

KP nodrošina arī individuālus
pasākumus, seminārus,
konsultācijas

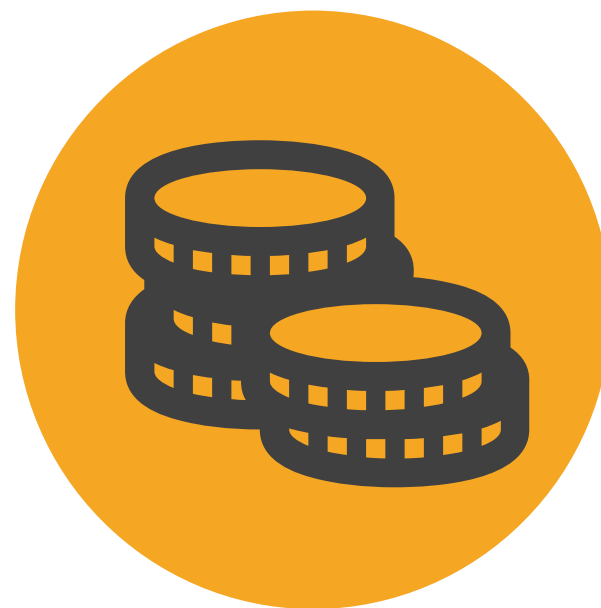

<https://www.kp.gov.lv/lv/seminari>

Praksē visbiežāk novērotie karteļu izpausmes veidi iepirkumos

Vienošanās par dalības
nosacījumiem
iepirkumos

Vienošanās par cenu

Tirgus sadale

Vienoššanās par dalības nosacījumiem

Notiek gadījumos, kad **iepriekš notikusi pretendentu vienošanās** par dalību vai atturēšanos no dalības iepirkumā

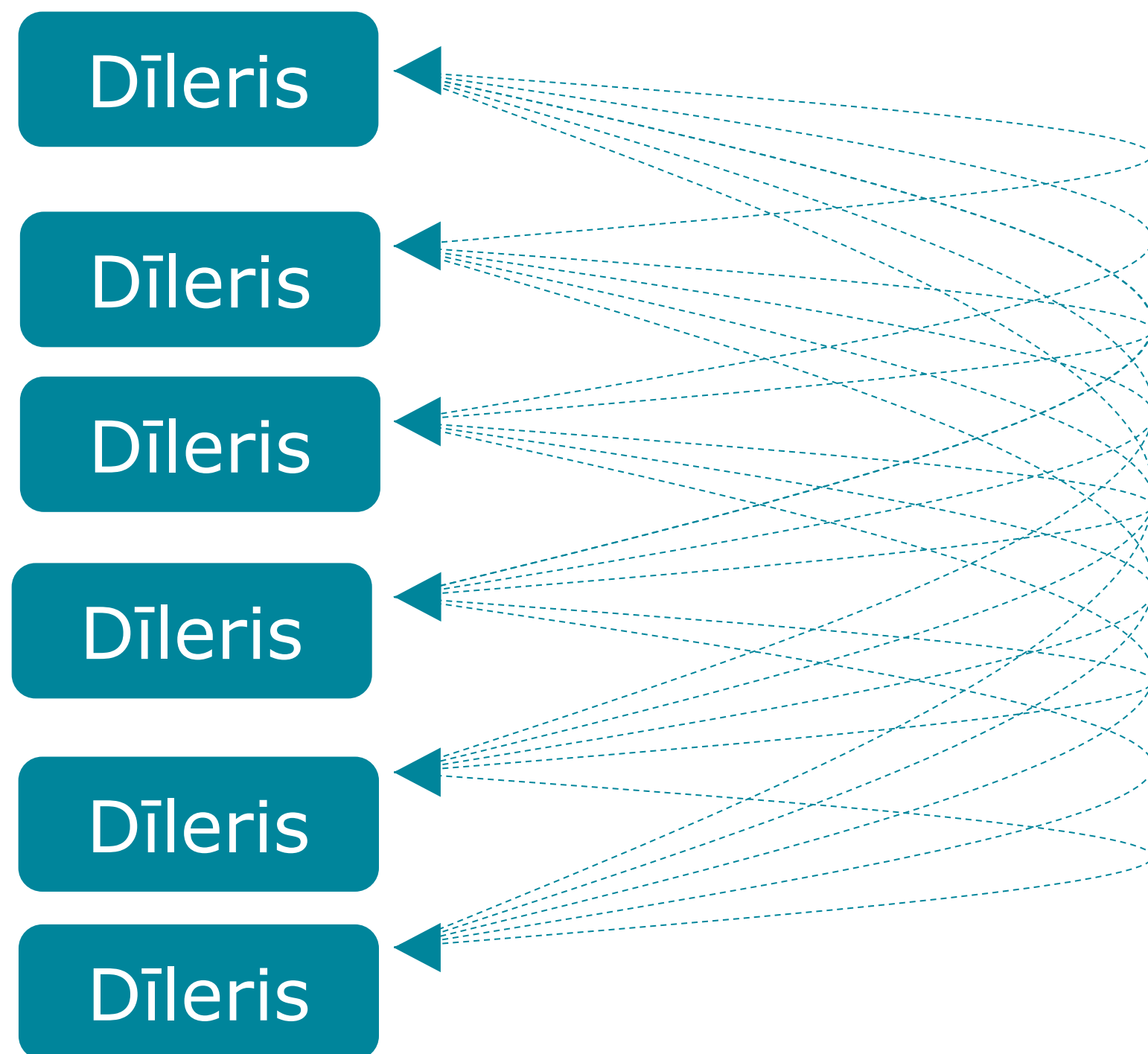

Konstatētais auto tirgotāju kartelis:

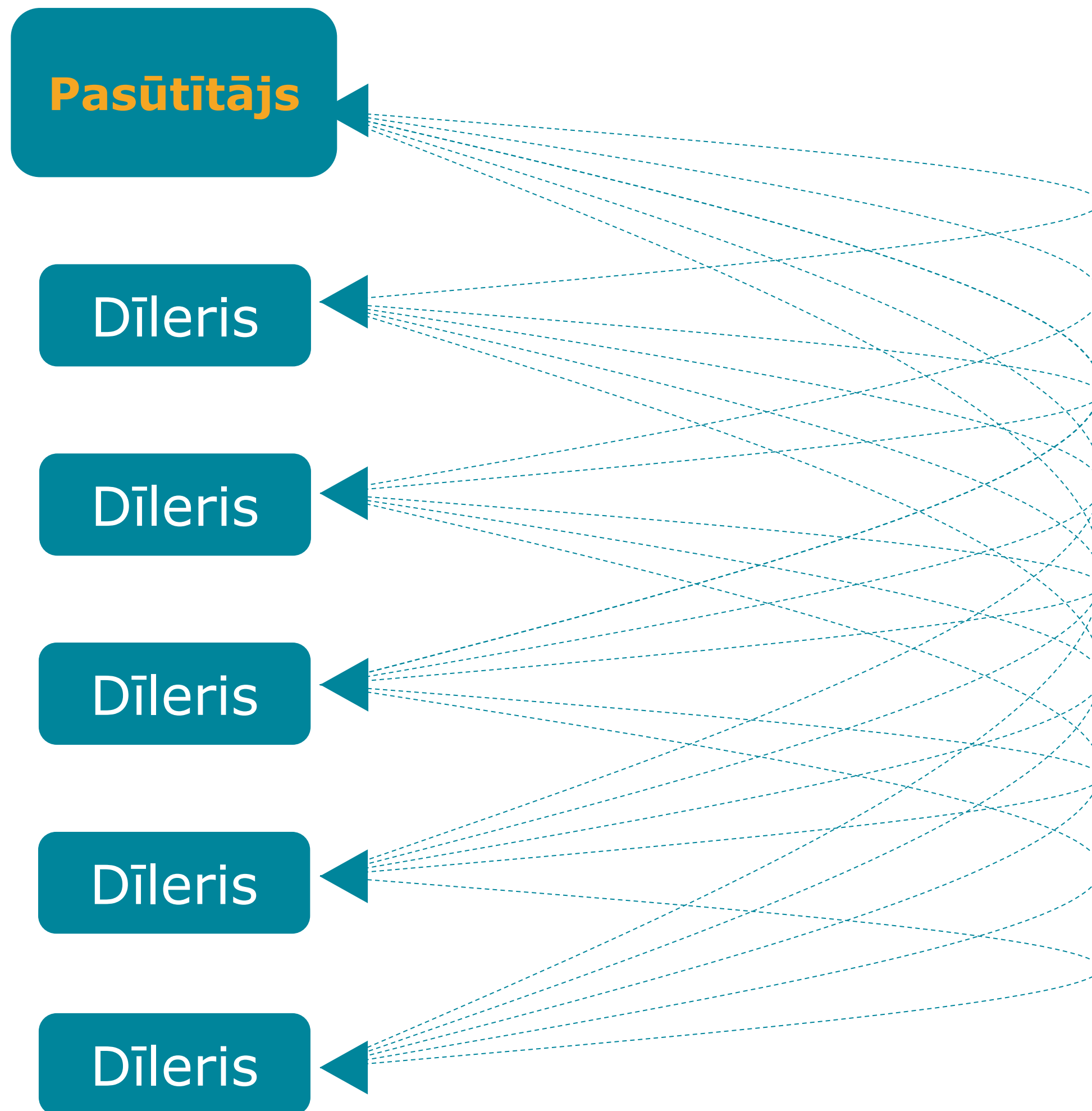
https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/pvsnXDKlpn.pdf

Auto tirgotāju kartelis

Vēlos informēt, ka tuvākajās dienās Ēdoles pagasta padome izsludinās konkursu/cenu aptauju par pasažieru autobusa piegādi. Ar pasūtītāju un AGB mēs esam jau veikuši pārrunas un iestrādes, tāpēc lūgums Jums to respektēt un konkursā nepiedalīties

*Pielikumā nosūtu Tev sagatavotu
specifikāciju Jūsu formā. Kad
esat izsludinājuši lūdzu padod
ziņu un es sagatavošu savu un
pārējo pretendentu
piedāvājumus*

Aizsega piedāvājumu iesniegšana

Iepriekš notikusi pretendentu
vienošanās par konkrētā
iepirkuma “uzvarētāju”

Pārējie pretendenti iepirkumā
iesniedz aizsega piedāvājumu,
nodrošinot nepieciešamo
pretendentu skaitu iepirkumā,
Imitējot konkurenci

Konstatētais kartelis starp profesionālās skatuves tehnikas izplatītājiem:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/OueDi1LYqp.pdf

Gaismas, skaņas, video iekārtu kartelis

10 uzņēmumi

(..) *Esam gana daudz patērējuši naudu demonstrējot iekārtas un taisot semināru, kā rezultātā ir sarūpēts viens iepirkums operai.*

Lūgums respektēt mūsu ieguldīto darbu un līdzekļus LNO iepirkumam, kurš parādīsies tuvākajās dienās.

Visu labu, ...

(..) *Gribētu ar jums vienoties, ka netiek man traucēts gaismas tehnikas iepirkums Leļļu teātrim. Apskatot specenes paši sapratīsiet, kas ar to domāts. Iepriekš pateicos par atsaucību!*

Tirgus sadale

Iepirkuma kontekstā **tiek sadalīti pasūtītāji vai iepirkumi**

Konstatētais kartelis starp biroja tehnikas piegādātājiem:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/documents/V_E02-26_07%2012%202018.pdf

Sveiks
saņēmāt no Rīgas Satiksmes?

Jaa!
jau straadaajam pie shita!

ko Jūs strādājat?
Jums neko nevajadzētu darīt!

Tas bija Jūsējais!?

Izziņu Māris izņēmsi, piedāvājumu
ari mēs sagatavosim!
nu ja!!!
X tak tev teica, ka bija aizbraucis!

Es jau nodmaaju ka shito vajag
uzvareet! [..]

diemžēl! [..]

Galvenais ka biju jau runat ar
cilvēkiem!
piektdien
Bet nu ok, ja 100% tas juuseejais
tad viss kaartiibaa, galvenais lai
kaads cits tur neliens!

Konkurences padomes 07.12.2018. konstatētā kartēļa pārkāpumā iesaistīto uzņēmumu pārstāvju oriģinālā sarakste programmā "Skype". Sarakste iegūta nepieteikta apmeklējuma jeb inspekcijas laikā.

Būvnieku lieta

2015. - 2018.
12 tikšanās
vismaz 3x gadā

Uzliktais sods - **16 652 027.35** EUR

SIA "VELVE"

SIA "SKONTO BŪVE"

SIA "RE & RE"

SIA "MERKS"

SIA "RERE BŪVE"

SIA "LATVIJAS ENERGOCELTNIEKS"

SIA "ARČERS"

AS "LNK Industries"

SIA "ABORA"

SIA "RBSSKALS Būvvadība"

Vismaz 70 identificēti

Lielākā daļa ar rezultātu
par kopējo līgumsummu
686 989 991 eiro apmērā

mazākais < **1** milj.
lielākais > **100** milj.
vidēji = **vairāki miljoni**

■ bez ES līdzfinansējums ■ ar ES līdzfinansējuma

Publiskie

Mežaparka estrāde
Rīgas Tehniskā universitāte
Jaunais Rīgas teātris
Ventpils koncertzāle
Kultūras pils "Ziemeļblāzma"
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
Okupācijas muzejs
VEF
tehnikumi
u.c.

Privātie

t/c "Akropole"
t/c "Alfa"
Rimi loģistikas centrs

Pasūtītāju loma

Lietā analizētās sarunas un iepirkumi
apliecina, ka

tajos nepastāvēja brīva konkurence, ko ietekmēja
pašu būvnieku vienošanās, kā arī atsevišķos
gadījumos iespējamais atbalsts no pasūtītāju puses

Piemēram:

pasūtītāja ciešie kontakti ar lietas dalībniekiem

lietas dalībnieku spēja ietekmēt pasūtītāja autonomo
funkciju, izstrādājot nolikuma prasības

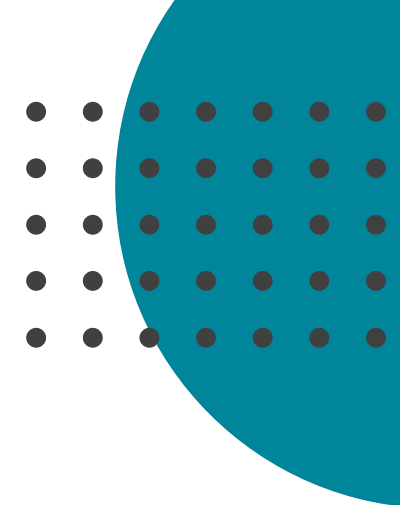

pasūtītāja norādes par vēlamajiem iepirkuma
pretendentiem, tostarp iespējamo uzvarētāju

pasūtītāja informētība par karteļa vienošanos tirgus
dalībnieku vidū un neziņošana par to KP

Pasūtītājs - karteļa veicinātājs/dalībnieks

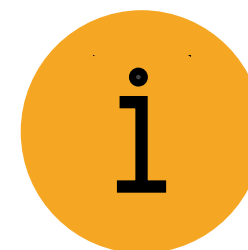

“Facilitators” karteļa atbalstītājs -
persona/uzņēmums/asociācija, kas
aktīvi atbalsta karteli

! Tiesa: karteļa atbalstītāju var
sodīt, piemērojot naudas sodu

Jautājums ir izvērtēts AC Treuhand (C-194/14P) lietā

Piemēram:

nodod informāciju karteļa
dalībniekiem (auditora firma)

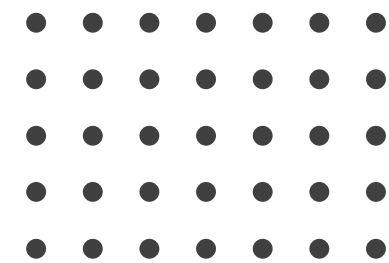

piedāvā savas telpas (karteļu
dalībnieku sanāksmēm)

darbojas kā mediators starp
karteļu dalībniekiem

Pasūtītājs - karteļa veicinātājs/dalībnieks

“Facilitatoram” **nav obligāti jādarbojas tajā pašā tirgū**, kur darbojas karteļu dalībnieki

Karteļa atbalstītājam jāspēj paredzēt, ka tam var tikt **piemērots naudas sods**

(Treuhand spriedums)

Naudas sodu “facilitatoram” var piemērot **no kopējā tirgus dalībnieku apgrozījuma**, nevis no apgrozījuma, kas veidojas karteļu dalībniekiem no pārkāpumā iesaistītā tirgus

“**Facilitatoram**” atzīst lietās, kur privātie uzņēmumi organizē iepirkumus un ir iesaistīti aizliegtā vienošanās ar karteļa dalībniekiem (jo tas nav iepirkums, kuru organizē amatpersonas, kad to var iespējams kvalificēt kā korupcijas lietu)

(Lietuvas prakse)

Gūtās atziņas

Starpinstitūciju
efektīvai sadarbībai

Pēc lēmuma periodā
būtiska sadarbība
lēmuma skaidrošanā un
izpildē

“Zaudējuma atlīdzības
prasības” - pasūtītāju
nelielā prakse un
zināšanas par savām
tiesībām

Atruna pasūtītāju
līgumos par samaksu
vai tās atcelšanu

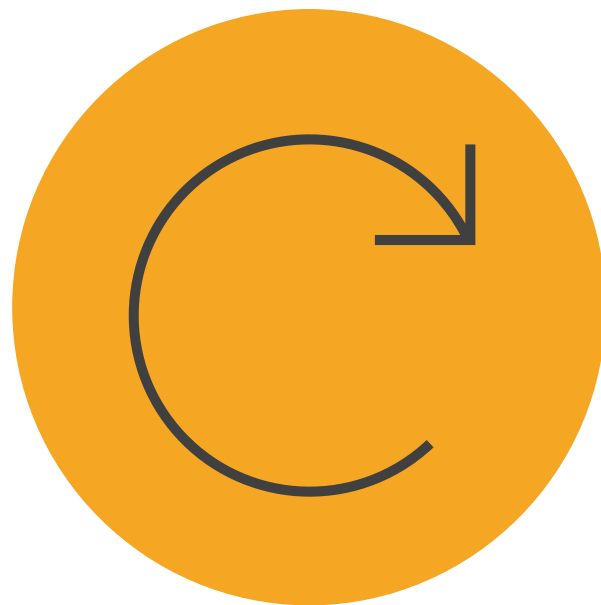
SIA “VELVE” apliecināja
savu izpratni par
konkurences tiesību
turpmāko ievērošanu

Administratīvajā
procesā ir pieļaujami
un izmantojami
pierādījumi, kas iegūti
kriminālprocesa ietvaros

Shēmas

kuras pretendenti mēdz piemērot iepirkuma procedūrās

Rotācijas shēmas

piedalās **vieni un tie paši pretendenti**, kas savā starpā ir sadalījuši iepirkumus, ļaujot vienreiz uzvarēt vienam, bet citās reizēs kādam citam no karteļa dalībniekiem

"(..) Tava cena ir 9 048,68 LVL bez PVN!!! *Lūdzu pamaini tāmi sev raksturīgā veidā!!!*"

"(..) Tā ir mana piedāvājuma cena, *savai cenai pieliec klāt 5-10 %*"

"Pielikumā būs 7 tāmes, kopējā summa 60 595,15 LVL bez PVN. Lūdzu pieliec klāt *savai 4 tūkstošus bez PVN* un tāmi izveido sev raksturīgā veidā (..) "

Shēmas

kuras pretendenti mēdz piemērot iepirkuma procedūrās

Pasūtītāju maldināšanas shēma

- bieži aizliegtas vienošanās gadījumā pretendenti **“maldina pasūtītāju”** - bez objektīva pamatojuma atsaukts lētākais piedāvājums, ļaujot uzvarēt iepriekš sarunātajam uzvarētājam
- nereti pretendentus, kas savus piedāvājumus ir atsaukuši, iepirkuma uzvarētājs vēlāk piesaista **kā apakšuzņēmējus līguma izpildē**

Lēmums par iespējamo Konkurences likuma aizlieguma pārkāpumu:

https://lemumi.kp.gov.lv/files/lemumu_pielikumi/HhsL8nNgKP.pdf

Pašnovērtējuma rīki

Pašnovērtējuma rīks iepirkumu organizētājiem

Iespējamu karteļu pazīmju
saraksts var kalpot
kā palīgmateriāls
pretendentu piedāvājumu
izvērtēšanas laikā

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/334/download>

"No karteļiem brīvs iepirkums"

Informatīvs
materiāls iepirkumu
rīkotājiem par karteļiem un
par to kā rīkoties, ja ir
aizdomas par karteli
iepirkumā

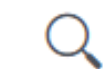
<https://www.kp.gov.lv/lv/media/1006/download>

OECD izstrādātās vadlīnijas

Ekonomiskās sadarbības un
attīstības organizācijas
(OECD) izstrādātās
vadlīnijas karteļa vienošanos
apkarošanai publiskajos
iepirkumos

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/1015/download>

Lēmumi

Aizliegtas vienošanās

Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

Publisku personu iesaiste uzņēmējdarbībā

Tirgus dalībnieku apvienošanās

Tirgu uzraudzība

Negodīga tirdzniecības prakse

Reklāmas likums

Konkurences kultūras veicināšana

Iepirkumu rīkotājiem

Atskaņot tekstu

Publicēts: 13.09.2020.

Konkurences tiesību pārkāpēju izslēgšana no dalības iepirkumā

Ņemot vērā atsevišķu konkurences tiesību pārkāpumu radīto būtisko kaitējumu konkurencei un visai sabiedrībai, lai mazinātu vēlmi tirgus dalībniekiem slēgt karteļu vienošanās, Publisko iepirkumu likumā un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumā paredzēta kandidātu vai pretendentu izslēgšana no iepirkuma procedūras, ja tas ar kompetentas institūcijas lēmumu vai tiesas spriedumu, kurš stāties spēkā un kļuvis neapstrīdams, ir atzīts par vainīgu noteiktos konkurences tiesību pārkāpumos.

[Plašāka informācija par izslēgšanas nosacījumiem](#)

Kā atpazīt aizliegtu vienošanos starp iepirkumu dalībniekiem

Tieši iepirkumu rīkotāji, strādājot ar pretendentu iesniegtajiem dokumentiem, var visātrāk pamanīt pazīmes, kas liecina par iespējamu aizliegtu vienošanos. Pretendentu piedāvājumu izvērtēšanas laikā iepirkumu organizētāji var vadīties pēc dažādiem materiāliem, tostarp:

**Kādas pazīmes
iepirkumā
var pamanīt
pasūtītājs?**

Pazīmes

piedāvājumos **pieļautas vienādas** pareizrakstības, gramatikas vai aprēķinu **klūdas**

jebkāda komunikācija ir veikta no **viena pasta, e-pasta adreses** vai **IP adreses**

piedāvājumos redzams, ka **pēdējā brīdī veiktas izmaiņas** attiecībā uz piedāvāto **cenu**

iepirkuma **uzvarētājs par apakšuzņēmējiem nolīgst zaudējušos** vai pretendentes, kuri atsauca savus piedāvājumus vai atteicās tos iesniegt

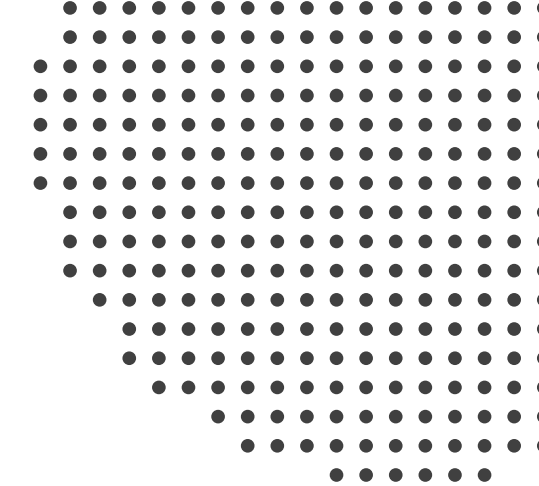

pretendentu iesniegtajā piedāvājumā **iesniegtas identiskas tāmes** vairākās izmaksu pozīcijās

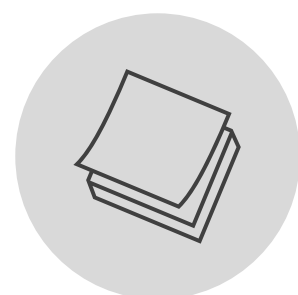
piedāvājumos tiek iesniegti arī tādi **dokumenti, kas neizriet no nolikuma prasībām**

Nolikums

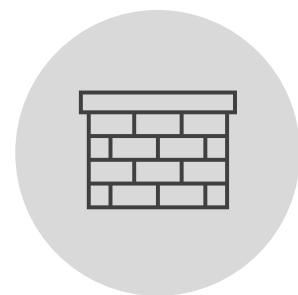

Galvenais aicinājums pasūtītājiem – izstrādāt un īstenot katru iepirkuma procedūru, lai veicinātu maksimālu tirgus dalībnieku dalību

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) un Eiropas Savienības **ieteikumi par konkurenci veicinošiem pasākumiem iepirkumā:**

izstrādāt skaidras, pamatotas, visaptverošas un viegli saprotamas **tehniskās specifikācijas un atlases kritērijus**, kas ir samērīgi ar iepērkamo darbu, pakalpojumu vai preci

izvairīties no nevajadzīgiem un pārlietu sarežģītiem, neatbilstīgiem vai diskriminējošiem **nosacījumiem, kas ierobežo konkurenci**

Neatkarības deklarācija

Pasūtītāji ir aicināti nolikuma prasībām pievienot **aizpildītu un parakstītu neatkarības deklarāciju**, apliecinot, ka konkursā iesniegtie piedāvājumi sagatavoti individuāli un nav saskaņoti ar konkurentiem

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu (PIL) pretendents par nepatiesas informācijas sniegšanu apliecinājumā **var tikt izslēgts no dalības publiskā iepirkuma procedūrā**

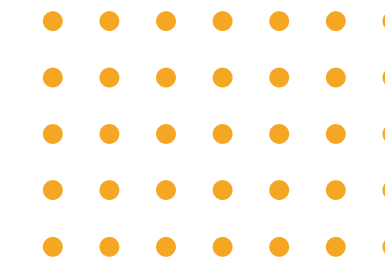

Iesniedzot aizpildītu apliecinājumu, pretendenti apliecina, ka **apzinās paredzēto atbildību par aizliegtu vienošanos** saskaņā ar Konkurences likumu

Par aizliegtu vienošanos uzņēmumam var tikt piemērots naudas sods apmērā **līdz 10 % no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma**, kā arī uz gadu liegta dalība publiskajos iepirkumos

Neatkarības deklarācija

Aizliegtu vienošanos
riska mazināšana
publiskajos iepirkumos

Kā aicinājums pasūtītājiem
iepirkuma nolikumā **iekļaut**
prasību pretendentiem
iesniegt parakstītu
apliecinājumu par neatkarīgi
izstrādātu piedāvājumu

Nenodrošina aizliegtas
vienoššanās nepastāvēšanu
vai pretendenta atbrīvošanu
no atbildības par minēto
pārkāpumu

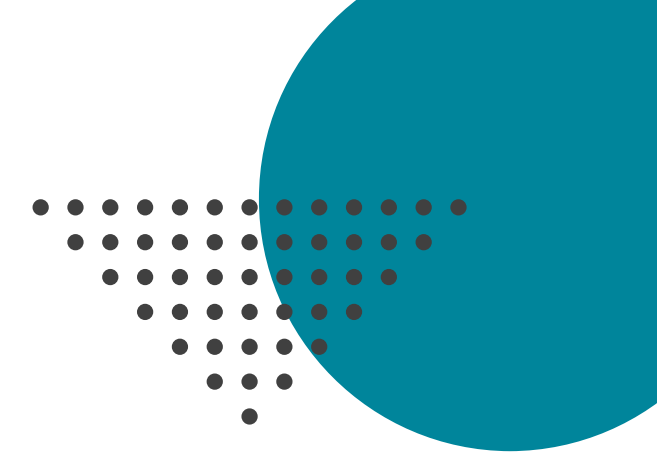

Neatkarības apliecinājuma paraugs:

<https://www.kp.gov.lv/lv/media/1024/download>

Konsultējies ar KP

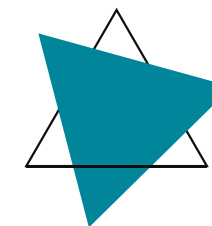

Konsultācijas par kādu konkrētu situāciju/iesniegumu, vai iecietības pieteikuma potenciālo sagatavošanu/iesniegšanu

Garantēta anonimitāte, ja ziņotājs nevēlas sevi atklāt

Ja, kāda konkrēta situācija/fakti tiek atklāti konsultatīvos mērķos, KP tā netiek izmantota savādākam mērķim (t. sk. komercinformācija)

Kā ziņot par konkurences pārkāpumiem?

- 1 Iecietības programma: klātienē Konkurences padomē, ja uzņēmums pats iesaistījies kartelī
- 2 Anonīmā ziņošana: Konkurences padomes tīmekļa vietnē – www.kp.gov.lv
- 3 Iesniegums: iesniedzot oficiālu iesniegumu klātienē vai elektroniski
- 4 Trauksmes celšana: izmantojot trauksmes celšanas mehānismu

Konkurences padomes podkāsts par konkurenci #2:
par konkurences pārkāpumu ziņošanu

<https://soundcloud.com/user-257897224-255730817/podkasts-par-konkurenci-2-zinosana-par-parkapumiem>

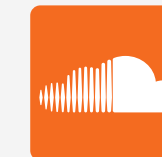
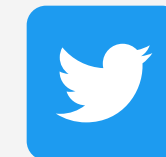

Konkurences padome

www.kp.gov.lv

Prevencija – kādi rīki ir pasūtītāja rīcībā?

Ieva Šmite

Konkurences padomes

Aizliegtu vienošanos departamenta direktore

